

POSTANOWIENIE

Dnia 5 sierpnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka

w sprawie J.L. skazanego z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i inne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 5 sierpnia 2026 r.
wniosku obrońców skazanego o wyłączenie Sędziego SN I.Z. od rozpoznania
sprawy III KK 558/25,
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

wyłączyć sędziego SN I.Z. od udziału w sprawie III KK 558/25.

UZASADNIENIE

Przed Sądem Najwyższym zawisła sprawa z kasacji obrońców J.L. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 1 grudnia 2022 r., sygn. akt II AKa 79/21, zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 8 grudnia 2020 r., sygn. akt II K 50/12.

W dniu 12 czerwca 2026 r. do Sądu Najwyższego wpłynął na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. wniosek obrońców J.L. – adwokatów Z.Ć. oraz J.B. – o wyłączenie Sędziego SN I.Z. od rozpoznania sprawy kasacyjnej zarejestrowanej pod sygn. akt III KK 558/25. Obrońcy podnieśli, że w tej sprawie mogą istnieć okoliczności tego rodzaju, które mogą wywoływać uzasadnioną wątpliwość, co do bezstronności Sędziego w przedmiotowej sprawie, a także z uwagi na ryzyko, iż brak jego wyłączenia może realnie prowadzić do naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Europejskiej

Konwencji Praw Człowieka) i uznania, że skład orzekający z jego udziałem nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą. Jednocześnie obrona wskazała na treść uchwały 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., sygn. I KZP 2/22, zgodnie z którą „Wniosek o wyłączenie ze składu sądu powszechnego osoby powołanej do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., nie może być rozpoznawany przez sąd mający w swoim składzie takiego sędziego; w przeciwnym razie dojdzie do sytuacji objętej zakazem *nemo iudex in causa sua*”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek obrońców zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie.

Sędzia I.Z. na urząd sędziego Sądu Najwyższego został powołany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym według przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, a więc w procedurze kwestionowanej przez obrońców.

Sąd Najwyższy podkreślał w swym orzecznictwie, że wykładni art. 41 § 1 k.p.k. należy dokonywać w taki sposób, aby zapewnić skuteczną ochronę prawa strony do rozpoznania konkretnej sprawy przez niezależny i bezstronny sąd. Oznacza to, że wykładnia ta powinna umożliwiać także kontrolę tego, czy w konkretnej sprawie nie dochodzi do naruszenia standardu niezależności i bezstronności gwarantowanego przez art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 EKPC (*por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 lutego 2026 r., III KK 101/24, LEX nr 4024183; z dnia 9 kwietnia 2026 r., II KK 542/25, LEX nr 4079020; z dnia 8 czerwca 2026 r. II KO 146/24, LEX nr 4101289*).

Już sam udział w procedurze powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie

określonym przepisami w/w ustawy prowadzi do nienależytej obsady sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., z uwagi na sprzeczną z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej zależność tego organu od władzy wykonawczej i brak reprezentacji środowiska sędziowskiego (*por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, OSNK 2022, z. 6, poz. 22*). Skutek taki wynika z wyjątkowego statusu sędziów Sądu Najwyższego i kluczowych kompetencji tego Sądu, mającego gwarantować niezakłócone, prawidłowe funkcjonowanie demokratycznego państwa prawnego oraz obiektywny standard niezależności, niezawisłości i bezstronności orzekania (*por. uchwała trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-41101/20, OSNKG 2020, z. 2, poz. 7*).

Sąd Najwyższy badając w trybie art. 41 § 1 k.p.k. wniosek o wyłączenie sędziego winien mieć na względzie także stanowisko Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i uwzględniać fakt, że orzeczenie wydane przez skład sądu z udziałem osób powołanych na stanowisko sędziego w procedurze nominacyjnej prowadzonej przed Krajową Radą Sądownictwa wadliwie ukształtowanej na podstawie w/w ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., będzie obciążone wadą traktowaną przez ETPCz jako naruszenie art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, a na gruncie prawa polskiego, jako bezwzględna przyczyna odwoławcza w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Zgodnie z wyrokiem ETPC z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie *Reczkowicz przeciwko Polsce* (skarga nr 43447/19), interpretującym standard „niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą” w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, udział w procesie powoływania w Polsce sędziów takiego organu, jakim jest Krajowa Rada Sądownictwa, w składzie ukształtowanym nowelą z 2017 r. (w efekcie czego organ ten nie jest niezależny od władzy wykonawczej i ustawodawczej) powoduje, że skład orzekający, w który wchodzi osoba tak powołana na urząd sędziego, nie stanowi w konkretnej sprawie niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC. Każdy polski sąd jest związany dokonaną przez ETPCz wykładnią standardu wynikającego z art. 6 ust. 1 EKPCz, a to nakazuje przyjmować, że orzekanie sędziego Sądu Najwyższego powołanego do tego Sądu w wadliwej procedurze, wiąże się z istotnym i bardzo prawdopodobnym naruszeniem prawa

strony do rozpoznania sprawy przez bezstronny i niezależny sąd ustanowiony ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPCz, jak również standardu konstytucyjnego (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP).

Niewątpliwie problematyka związana z procedurą powołania sędziów ściśle powiązana jest z prawem do rzetelnego procesu sądowego, co uzasadnia wyłączenie Sędziego Sądu Najwyższego I.Z. od udziału w przedmiotowej sprawie. Jest to tym bardziej uzasadnione, jeśli zważy się dodatkowo na fakt, że w kasacji obrońcy podnieśli także zarzut dotyczący takiej samej wadliwości powołania sędziów zasiadających w składzie Sądu odwoławczego, co Sędziego I.Z., który - w konsekwencji przydzielenia mu niniejszej sprawy - orzekałby z naruszeniem zasady *nemo iudex in causa sua*.

Z tych przyczyn orzeczono jak w sentencji postanowienia.

[WB]

[r.g.]